

BÖLÜM 11

PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK ve ÇOKLU KÜLTÜREL YAKLAŞIMLAR

Nilgün ULUTAŞDEMİR¹

Sevda UZUN²

GİRİŞ

Psikolojik danışmanlık; bireylerin, grupların ve ailelerin ruh sağlığının devamı, iyilik halinin korunması, ya da var olan sorunların çözümü için kaliteli bir yaşam için yürütülen profesyonel bir ilişkidir.⁽¹⁾

Kültür “aynı gelenek ve göreneği paylaşan insanların yeni nesillere aktardıkları bir grup öğrenilmiş davranışlar bütünü” olarak tanımlanmaktadır.⁽²⁾

Kültür, insanoğlunun yeryüzünde var olduğu ilk günden beri var olan bir kavram olarak karşımıza çıkmakta ve değerler, inançlar, normlar, gelenekler, sosyal kurumlar kültürün konusu içinde yer almaktadır. Kültür, nesillerden nesillere aktarılır ve sosyal değişimlerin gerektirdiği şekilde gelişir ve farklılaşır.⁽³⁾

Kültür, toplumun bütün bireylerini doğumdan itibaren etkisi altına alan bir olgudur. Kültürü ilk olarak tanımlayan kişi İngiliz antropolog Sir Edward Taylor (1871)'dir. Taylor kültürü “insanın gereksinimi olan inanç, sanat, moral, yasalar, gelenekler ve alışkanlıklar ve becerileri içerir” olarak ifade etmiştir.⁽⁴⁾

Türk Dil Kurumu'na göre kültür; tarihi, toplumsal süre içerisinde yaratılan tüm maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada ve bunların sonraki nesile aktarmakta kullanılan insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin, ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin'dir.⁽⁵⁾

Hem danışanlar hem de psikolojik danışmanlar danışma sürecinde kültürel özellikleri ile var olurlar. Kültürel özellikler psikolojik danışma sürecinde büyük bir önem arz etmektedir. Bu bağlamda psikolojik danışmanların bilişsel, emos-

¹ Doç. Dr. Nilgün ULUTAŞDEMİR, Gümüşhane Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, nulutasdemir@yahoo.com

² Arş. Gör. Sevda UZUN, Gümüşhane Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, sevdauzun50@gmail.com

diğini belirlemek danışma sürecinin sağlıklı olması açısından önem arz etmektedir. Kùltür psikolojik danışma sürecine birçok farklı açıdan etki etmektedir. Toplumların beslenme alışkanlıkları ve düzenlerinin genel kabul gören davranış ve tutumlarının kişilik gelişimini etkilediği belirlenmiştir. Ayrıca kişiliğin büyük ölçüde bir öğrenme ürünü olduğunu ve bu öğrenmede kùltürün etkisinin son derece önemli olduğunu belirtilmiş ve psikolojik danışmanların buna dikkat etmesi gerektiği ifade edilmiştir. Özünde farklı kùltürlerin bir arada yaşaması neticesinde oluşan bu okkùltürlülüęün, psikolojik danışmanlar tarafından fark edilmesi ve psikolojik danışmanların bilgi ve beceri konusunda yeterliliğe sahip olmasıdır. Etkili bir psikolojik danışma sürecinin yapılabilmesi için, psikolojik danışmanın kùltüre duyarlı olması zorunlu bir yeterlilik olarak karşımıza çıkmaktadır.

KAYNAKÇA

1. American Counseling Association. 2014 ACA code of ethics. <http://www.counseling.org/resources/aca-code-of-ethics.pdf> Erişim tarihi:10 Aralık 2016.
2. Akalın, M. B., Türküm, S.A. Kùltüre Duyarlı Psikolojik Danışma. *Anadolu University Journal of Education Faculty*,2021, 5(1), 81-107.
3. Williams, D.M. (2010). *School counselor's multicultural counseling competence: An exploratory study*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Capella University, Michigan.
4. Aksoy Z. (2013). Kùltürel Zeka ve okkùltürlü Ortamlardaki Rolü. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla ilişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı.
5. TDK. (2016, 04 10). T.C. Başbakanlık Atatürk, Kùltür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.57dc4212655fa8.00786695.(Eriřim:15.04.2016).
6. Kağnıcı, D.Y. Çok Kùltürlü Psikolojik Danışma Eğitiminin Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Lisans Programlarına Yerleřtirilmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2013,5 (40), 222-231.
7. Üstün, E. (2011). Öğretmen adaylarının kùltürlerarası duyarlılık ve etnik merkezcilik düzeylerin etkileyen etmenler.(Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
8. Buyruk-Genç, A. (2019). Psikolojik danışmanların etkili psikolojik danışman nitelikleri ile kùltüre duyarlı psikolojik danışma yeterlikleri arasındaki ilişkide kùltürel zekânın ve bilişsel esnekliğin aracı rolü. *Yayımlanmamış doktora tezi*, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
9. ağlar, A., Onay. A. "Entegrasyon/Uyum: Kavramsal ve Yapısal Bir Analiz". Betül Dilara şeker, İbrahim Sirkeci ve Murat Yüceşahin (drl.). Göç ve Uyum içinde. Transnational Press London, 2015.
10. Konate, T. (2018). Yabancı Öğrencilerin Kùltürel Uyumunda Kùltürel Zekânın Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi. Antalya
11. Burke, P. What is Cultural History?, Second Edition, *Polity Press*, 2008, Cambridge

12. Seviğ, , Tanrıverdi, G. (2014). *Kültürlerarası Hemşirelik* (1.). İstanbul: 89 Akademi Yayıncılık.
13. Cirhinlioğlu, Z. (2016). *Sağlık sosyolojisi* (6th ed.). İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık. Retrieved from http://www.dr.com.tr/Kitap/Saglik-Sosyolojisi/Zafer-Cirhinlioglu/ArastirmaTarih/Sosyoloji/urunno_0000000404169?gclidEAIaIQobChMI8qo1Y-G51QIVBxDtCh16mQR0EAQYASABEgJ7TDBwE.
14. Karatay, G. Kars İli I. No'lu Sağlık Ocağı Bölgesinde Yasayan Kadınların Sağlıkla İlgili Bazı Acil Durumlarda Başvurdukları Uygulamaların Belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 2009, 1(1), 3-16.
15. Demirer, Y. Kültür ve Siyaset Ekseninde Sağlıkta Kavramsallaştırma: Hasta ve Hastalık rnekleri. *Toplum ve Hekim*, 2006, 21(1),25-35.
16. Higginbottom, G. M. Hearthealth-associated health beliefs and behaviours of adolescents of African and African Caribbean descent in two cities in the United Kingdom. *Journal of Advanced Nursing*, 2000, 32(5), 1234-42. Retrievedfrom<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/11115009>
17. Bayık Temel, A. Hemşirelik Eğitiminin Kültürel Yeterlilik Açıısından Değerlendirilmesi. *Turkiye Klinikleri J Public Health Nurs-Special Topics*, 2015, 1(3), 111-118.
18. Bolsoy, N, Sevil, . Sağlık-Hastalık ve Kültür Etkileşimi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 2006, 9(3), 78-87.
19. Birkk, M. C. Sağlık Sosyolojisi Paradigmaları ve Sağlığı Etkileyen Sosyal Faktörler. *Turkiye Klinikleri J Public Health Nurs-Special Topics*, 2015, 1(3), 1-6.
20. Hitchcock, J, Schuber, P, Thomas, S. (2003). *Spiritüel and cultural perspectives, Community Health Nursing* (Pelmar Pub). USA.
21. Yaktıl Oğuz, G. Kültürlerarası İletişimde Engeller. Bir rnek zmleme: Savulun Battal Gazi Geliyor. *Kurgu Dergisi*, 2002 19, 25-33.
22. Chen, G. M. (2012). An Alternative View of Identity. A. Samovar, E. Porter ve R. Mcdaniel (Ed.). *Intercultural Communication* (13. Baskı) içinde (s. 95). Boston: Wadsworth.
23. Bekiroğlu, O, Balcı, Ő. Kültürlerarası İletişim Duyarlılığının İzlerini Aramak: İletişim Fakültesi ğrencileri rneğinde Bir Araştırma. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 2014,34(152), 429-459.
24. Temel Eğinli, A. Kültürlerarası Yeterliliğin Kazanılmasında Kültürel Farklılık Eğitiminin nemi. *neri Dergisi*, 2011, 9(35), 215-227.
25. Aksoy, Z. Uluslararası Gç ve Kültürlerarası İletişim. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2012, 5(20), 292-303.
26. Kartarı, A. (2016). *Kültür, farklılık, iletişim*. İstanbul: İletişim Yayınları.
27. Aksoy, Z. (2015). *Kültürel zeka-CQ: Kültürlerarası iletişim ve yönetimde çağdaş bir yaklaşım*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
28. Kaya Korkmaz, E. (2014). *Sosyal yapılandırmacı öğrenme ortamı tasarımıının öğrencilerin kültürlerarası duyarlılığına ve etnik merkezciğe etkisi*, (Yayımlanmamış doktora tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
29. Uluç, N. (2003). "Anlaşılmaz" olan aslında kim. *Pivolka*. 2(9), 3-4.

30. Kartarı, A. (2006). *Farklılıklarla yaşamak*. Ankara: Ürün Yayınları.
31. Demir, T. "Postmodern Perspektiften Popüler Kültür ve Dindarlığın Yeni Formları." *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2016, 7 (15), 117-133.
32. Özel C. Türkiye'de Çokkültürlülük, Çoğulculuk ve Din. İstanbul: Marmara Üniversitesi SBE Basılmamış Doktora Tezi, 2012. 11. Say Ö. Çokkültürlülük Kavramı ve Anlamın Çokluğu. *Karabük Üniversitesi SBE Dergisi*, 2017, 29-39.
33. Özer, Ö., İlhan, T. Çokkültürlü Psikolojik Danışma Yeterlikleri Ölçeğinin Geliştirilmesi. *International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 2015, 10(7), 781-802.
34. Sharf, R. S. (2014). Varoluşçu terapi (Çev. Ö. Tagay). İçinde (Çev. Ed. Voltan-Acar) Psikoterapi ve psikolojik danışma kuramları: ss. 143-183. Ankara: Nobel Yayınları. (Reprinted from Theories of psychotherapy and counseling, pp.160-206, by Sharf, R.S, Ed., 2012, Belmont: Brooks Cole Cengage Learning.
35. Belgrave, F., Allison, K. African American psychology: From Africato America. Los Angeles, CA: Sage Publishing 2014.
36. Aydın, B. (2014). *Kültüre duyarlı psikolojik danışma eğitiminin psikolojik danışman adaylarının kültürel duyarlılık düzeyleri üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
37. Bakioğlu, F. (2017). Psikolojik danışman adaylarının öz yeterlikleri ile kültüre duyarlılıkları, cinsiyet rolleri ve bilinçli farkındalıkları arasındaki ilişkilerin incelenmesi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora tezi, Eskişehir.
38. Ivey, G. The mindfulness status of psychoanalytic *Psychotherapy*. *Psychoanalytic Psychotherapy*, 2015, 29 (4), 382-398.
39. Güçlücan, N. (2016). *Psikolojik danışmanların kültürel duyarlılık algılarının demografik değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
40. Sezer, S. Çok Kültürlü Psikolojik Danışma Dersinin PDR Öğrencilerinin Çok Kültürlü Bakış Açuları Üzerindeki Etkisi. *Eğitim, Bilim ve Toplum Dergisi*, 2017, 15 (17), 9-30.
41. Kahveci, H., Sever, M. Öğretmen Görüşlerine Göre Neoliberal Bireyciliğin Öğrencilere Yansıması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2018, 51(2), 39-67.
42. Yıldız, S. G. M. Kültürün Mekânsal Değişimler Üzerindeki Etkisi. *Gazi İktisat ve İşletme Dergisi*, 2018,4(3), 173-184.
43. McLeod, J., McLeod J. Danışmanlık Becerileri (Çeviri Editörü: Muzaffer Şahin; Çeviri: Nilgün Sağlam) Ankara: Nobel.2014.
44. Kararımak, Ö., Aydın, G. Yapılandırmacı Yaklaşım: Çağdaş Psikolojik Danışma Anlayışını ve Uygulamalarını Biçimlendiren Bir Güç. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2016,3 (27), 91-108.

45. Yılmaz Sarıgl D. (2019).Kültür ve popüler kültürde çikolatanın yeri ve öneminin kültür, tüketim, sağlık ve lezzet bağlamlarında incelenmesi: Gaziantep rneği, Gaziantep Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
46. Koçyiğit zyiğit, M., Alkan, E., Yılmaz, M. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Duyarlılığı Grup Rehberliği Programının Psikolojik Danışman Adaylarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarına Etkisi. *Journal of International Social Research*,2017, 10(49).
47. şahan, B., Akbaş, T. Kültürel Olarak Farklı Ailelerle Psikolojik Danışma ve Türk Aile Yapısında Kültürün Rolü. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*,2018, (46), 217-239.
47. Cerit, Y. Sınıf ğretmenlerinin İř Doymununun rgtsel Kolektivitizm ve Bireycilik İle İlişkisi. *Eğitim ve Bilim*, 2014, 39(173), 55-65.